

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis
Nider de ordine predicatorum**

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Decimum de societate locu[...]dissima, amicitia, concordia [e]t honore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

ptus p̄ctō. penitēs v̄x̄t s̄ntas. cū pro
posito p̄inēdi solū m̄fimonaliter fru
ctum habebit tricesimū. h̄ si cū p̄posi
to p̄inēdi simplē. habebit fructuſ ſe
xagesimū. centesimū aut̄ habere nō
p̄t sicut nec aureolā. q̄ corder corpe
corruptus ē. dīd idem ē Tho. eadem
dīſ. dīcēs. Fructuſ nō oibn̄ p̄ueniunt
ſaluādis. ſic p̄ de his q̄ in fine penitē
z in cōtinēter virerūt. Eis. n. non fru
ctus h̄ cēntiale p̄mū debet. nec cuill
bevidue. ſed ei ſolū q̄ p̄ponit ſeruare
viduitatē. i q̄ ſeruat ſexagesim⁹ debe

Itur fructuſ. **D**icitur tñ Tho. vbi p̄ius
q̄ fructuſ tripl̄r accipit. **P**ro mō v̄ di
cūm ē hac̄t̄. **S**cđo mō fructuſ ſpiri
tuāl ſum il ad modūz e ſiſtendūm
corporei ſructuſ. **I**nq̄zum corporei ſru
ctus ē quoddā cōmodū q̄d ex labore
agriculture expectaſ. z ſic ſructus di
c̄t illud p̄mū q̄d hō ſequit ex labore
q̄ in hac vita laborat. z ſic oē p̄mūz
q̄d in futuro habebit ex ūris laborib⁹
ſructuſ dicit. Et ſic accipit Ho. vi. Ha
betis ſructuſ vestrū in ſanctificationē.
finē vōvitaz eternā.

Retur ſructuſ ſp̄ualiter pro eo q̄d reficit tm̄
q̄uis nō ſirvltimus finis. Et ſic virtu
tes ſructus dicunt inq̄zū mentē ſince
ra delectatione reficiunt. **A**mb. dicit.
Et ſic accipit Gal. v. **F**ructus aut ſp̄i
rituſ ſut charitas. gaudiū ū. vbi po
nunt duodecim. q̄s Tho. exponit ibi
dem dices. q̄ ſructuſ ſut q̄ in hac
vita in aia alargūt ex ſemina ū ū ū
Et ponit apl̄ ſp̄mo p̄ſciētēs in aia in
terius q̄nq̄. **S**cđo ſepte p̄ſciētēs i aia
exteri⁹. **P**ro em̄ interius p̄ſciētēs aia in
corde q̄ amore. q̄ ſp̄mū ſp̄cipiū mo
ritū virium interioz est inclinatio ad
bonuz q̄d amor ſine charitas. **S**cđo
p̄ſciētē ſi gaudiū amor. q̄ ūltim⁹ ū ū ū
q̄ p̄ſciētē ſtepi⁹ ſi gaudiū q̄d p̄cedit
ex p̄ntia rei q̄ charitatez amate. q̄. n. h̄z
charitatē. habet q̄d amat. z ſic p̄ſurgit

gauſtū. **T**erto p̄ſciētē ſpace. tūc. n. amāt
pacē h̄z q̄ rem amata ſufficiētē po
ſideſ res amata ſufficiētē ē amāt p̄t
ſuā p̄ſecrōeſ. **Q**uarto p̄ſciētē patia. ſut
em̄ q̄ pacē p̄tigrbāt aduersa q̄dā. h̄ q̄ p̄
ſciētē patia. q̄ ſaciēt aduersa patiētē tol
rare. **V**n̄ Iuc. xxj. In patia v̄a poſſi
debitis aiasvias. **Q**uinto p̄ſciētē lōga
nimilitate. q̄ dilatio boni amati etiam
impedit gaudiū. h̄ quā dilatioz p̄ſciētē
lōganimitas q̄ expectatiōe nō frāgit.
Vn̄ Mat. xxiij. Qui pſeuerauerit vſ
q̄ in fine hic ſaluuſ erit. **S**exto p̄ſciētē
boītate q̄ ſequētia ad extirſeca p̄ſciētē
unt. q̄ ſut aut luxta nos v̄t p̄mū aut
ſupzavt de⁹ aut ifravt ſenſitiuaſ corp⁹
Pro ḡ in corde i ordie ad p̄mū p̄ſciētē
bonitas q̄ rectiā ſi bonavolūtātē. eſt
em̄ bonitas rectiudo z dulcedo ai. q̄
oib⁹ alij ſiſt̄ ſiſt̄. q̄r. **A**uc. vi. Nō p̄t
arbor bona ſructuſ malos facē. **S**eptio
benignitas p̄ſciētē i ordie ad p̄mū. v̄t
q̄ ſi bona ſua largiter colſet. v̄n̄ beni
gnitas d̄ ſiſt̄ bona igneitas ſiſt̄ faciēs
hoiem fluere ad p̄mū. t. rep largitas
Ali. i. Cor. ix. **H**ilare datorez diligē
de⁹. **V**n̄ Col. iiiij. Indutre benignita
tem ū. **O**ctauo p̄ſciētē māſuetudine q̄
quis patiētē ſuſtinet p̄xim⁹ moleſti
as. de q̄ **M**attib. xj. Discite a me. quis
mitis ſum z humiliſ corde. **N**ono ſi
de p̄ſciētē ſi deū ſug nos. **F**ides. n.
eſt h̄ p̄gnitio q̄dā inuſitū certitudi
ne q̄dā. h̄ illib⁹ **G**en. xv. Credidit abia
am deo z reputati ū ei ad iuſticiā. **D**e
corp⁹ p̄ſciētē ſi exteroz aciſb⁹. naſ
modestia aciſb⁹ ſeu dictis modū ipo
nit. **U**ndecio q̄ ad appetitū ſenſibiliū
interiorē p̄ſciētē p̄inētiaſ ſi ſtia ſi licit
abſtiner. **D**uodecimo caſticas ſi licit
reſte vſt̄. hec de Tho. Gal. v.
Capitulum. x.

Certūnidecim⁹ gaudiū ex
trinſecū corporis erit de ſocie

tate locūdissima bētōz et segregatōne a cōsortio maloz. Hec duo p̄ncipalia gaudia erunt. et vtrūq; nobis multitu-
dine innumerabili. P̄to gaudebunt
tot gaudijs q̄t sunt consolales bii an-
geli et hoies. Sed tot gaudijs q̄t dā-
natorū demonū et hoim enaserunt so-
dales. De p̄mo dīc t̄nsel. p̄solo.c.pe
nulz. Interroga int̄ma tua si capere
possint gaudiū suū de tanta beatitudi-
ne sua. Sed certe si q̄s alius quē oīno
sīc te ipm diligeres eādē beatitudinē
haberet. duplicaref gaudiū tuū. q̄
nō min⁹ gauderes p̄ eo q̄. p̄ te ipso.
Si vo duo vel tres vel multoplyres
adipm haberet tantūdem p̄ singulis
quātū p̄ te ipso gauderes. si singulos
sicut te ipm amares. Ergo in illa p̄se-
cta charitate innumerabilū angeloz
beatorz et hominū vbi nullus min⁹ di-
ligit aliu q̄s seipm. nō aliter gaudebit
q̄s p̄ singulis alijs q̄s p̄ seipso. Si q̄
co: hois de tanto suo bono vix capiet
gaudiū suū. quō capax erit tot et rato-
rū gaudioz. hec t̄nsel. **A**n Cho. in
iii. dis. xlii. dīc. Illud gaudiū qđ vñ
sp̄liter videt h̄ie inf̄ oēs hoies brōs.
illud qđāmō oēs bii similiter habent
inquantū sc̄z p̄ charitatē pfecta vnius-
quisq; bonū alteri? bonū suū reputat.
nō tñ hoc gaudiū q̄nus alteri cōgau-
det de aureola quā in eo videt p̄t in
nō habētē aureolā vocari aureola. q̄
nō dat in similiū victorie et⁹. s̄ magis
respicit victoriā alienā. Corona vo ipis
victorib⁹ reddit. nō victorie cōgaudē-
tib⁹. P̄o p̄ illoz gaudiōz multiuidi-
nē dī **M**atth. xxv. fideli seruo. Euge
serue bone et fidelis et̄. intra i gaudiū
vñl tui. Non dē gaudiū te intrabit q̄a
et̄a ext̄nsecū gaudiū vix h̄e cape p̄t
hūana pictura. Hunc tertio decimo
gaudio associari p̄nt tria bona bītū-
dint. q̄ ponit t̄nsel. s̄. de similitudi-
nib⁹. videlicet amicitia. cordia. et ho-

norē. De p̄mo em̄ dicit. Perfecta am-
icitia est q̄ in inimicitia querit nō p̄t.
Hic em̄ si q̄s tātaz amicitia h̄et velut
pater ad filiū. veri tñ p̄t i inimicitia
h̄ in p̄ta quantū se quisq; tm̄ et tādū
diliget alterū. nec video quō possit al-
ter eē p̄sertim cū oēs vñ corpns xp̄t
sint. et xp̄s qui est pater oīm sic caput

De sc̄o sc̄z p̄cordia dicit. Concordia
nec ad nos ipsos hic plerūq; habemus
cū corpus et aīa dissideant. s̄. hec cessa-
bunt. cū corpus et aīa in deū tendent.
Ibi em̄ erit tata p̄cordia. ut quēadmo-
dum ad quē locū oculus dexter velit
ad eundē sine labore et sinist. **E**cce
sia vna erim⁹ et xp̄i corpus et sponsus
s̄. dicens. si ego volo q̄ voluerō. et idē
mecū oēs volunt. ergo maior **P**etro
esse potero si voluerō dī. **R**ū. Imbecilli-
tati me. **T**em maiorē Petro velle non
potes. q̄ h̄ velle ē se nihil velle cē. illi
em̄ esse in gl̄ia equalē velle nō poterz
cui⁹ meriti impar es. **P**ulcerimū em̄
illud corp⁹ p̄ nullo comodo violare
vis. In hūanto etrenim corpe nec pes
manus esse appetit. nec oculus auris
Hic et in illa dei cīvitate admirabili.
Quisq; em̄ p̄ modulo suo lacabitur
vt nec ampli⁹ velle possit. **T**ho. in. iiiij.
dis. xlii. assignat rōnem sic dices. In
beatiss erit pfecta charitas. vñ q̄libet
ibi plus diligit deuz q̄ seipm. et ideo
magis voler id quod est conueniens
deo q̄ id quod esset ei utilius. et ideo
magis voler diuinam iusticiā salvans
In hoc q̄ ipse minus habeat quod est
deo cōuenientius q̄ in hoc q̄ plus ha-
beat q̄ esset sibi utilius. **D**e tertio vi
delicet honore sic dicit t̄nsel. Hono-
rari autē homo appetit ab hominib⁹
vt edū verbis aut factis collaudetur.
verbis vt cum collaudent. factis vt en-
sibi p̄ponant. Sed cuz honore h̄tius
modi appetit. rāle est ac si m̄s vños
querat ab alijs laudari. et sp̄ i regimic-
et illij

Hponi. Huc tñ honorē nullus ad plenum hic hie pōt. cum nec imperator ab oibus cogitat. aut oibus pponat. In fūpro aut ab oibus bris honorabiles. **N**uismōi at hono: sit futur⁹ exēplis declarem⁹. Ecce ponit paup̄ oī solatio destitut⁹. vulnerūz aliarū iſfirmatū ſeditate corrupt⁹. et oī qv̄l'a frigor⁹ asperitate defendat tegmine nnd⁹. huc tale rali mō facētē. et in nullo ſemel iuare valentē. si rex aliq̄s potētissimus trāſiens videbat mifert⁹ vulnerib⁹ mederi ſuberet curatūq̄ ſuis regalib⁹ in dumētis ſeu ornamētis idq̄tū pītatū p̄cipet et filiu adoptaret adductū. ac deinde p̄ciperet vi in regno ſuo fili⁹ ſu⁹ baberek a cūctis atq̄z in nullo qd̄ iperaret et qz̄z ei p̄dicere. heredē ſu⁹ fili⁹ ſui xp̄n coheredē p̄ſtueret. et eū ſuo noīe vocari vellet nōne diceret. hunc magnificet iopinat honoratū. Et certe nob̄ de⁹ h̄ oia faciet. Nati enī d̄ p̄tredie carnis replemūr mītis miferijs oī ſolatio destituti. oīm paſſionū iſfirmitate obnoxij. ac p̄cōz vulnerib⁹ pleni a deo recipimur. curat. ſanat. restituit. ornat. faē icorruptib⁹les. adoptatos coheredes facit et. Ego inq̄t dixi dñj eſt is. Qic̄ creature iubebit nob̄ obediāt. vocamur dñj nomē ſuo. Ihe de⁹ deſificās ē. tu yo de⁹ deſificat⁹. Sz̄ hec rō ſoraffis i ap̄lēz et excellētib⁹ lo cu bz. h̄ qd̄ de me q̄ lōge diſto. attēde. q̄ vniuersalif ait. Ego dixi dñj eſt is ſi lij exceliō ſeis. vt nullū ab iſta deſtate excipiēdū de⁹ vñderet. h̄ Anſel. Et po nit ſtati exēplū d̄ ligno plūbo. et ferro in ignē poſit⁹. qz̄ vnu altero magis ignitiū ſit. cū ignis torū penetraverit. Sic iſgl̄ ſbi nullū ſit ignis h̄ qd̄libz ſit ignitiū. et vnu plus alto igneſcit. Sic i p̄ia vnuſq̄g deſificat⁹ erit ex deſirio ne. et tñ vnu alto beatior. nullusq̄ vere of de⁹ p̄ eſſentiā. h̄ p̄ticipatione. vt ſic cuiq̄ p̄ modulo ſuevitonis p̄inq̄o.

ris ad deū deſat⁹ nomēz hono: eniq̄ ſimpendaſ. **D**ecimūq̄tū extinſecū **E** gaudiū habebit respectu xp̄i huānitatis. Pro cui⁹ itellec̄t⁹ notādū ſm ma gistrū Jōbez de tābaço tractatu d̄ deſtituſ ſenſib⁹ padisi. qd̄ b̄i duplex gaudiū babebunt. Onū eētiale qd̄ habebunt de creatore vñſor amato. illi nd accidentalē de creatura cognita et amata. Sz̄ cū i hoie ſit corp⁹ et aia. q̄p vñrūq̄ btificabſt eāntialif et accidētialer. Idcirco eētiale gaudiū adhuc eſt duplex. ſm q̄ in xp̄o duo repiunē. Onū ē aie. et erit vñſor fruitio dīnīne eſſentie i ſe. et p̄ ſe. de qb⁹ dices i tertio p̄ncipali. Et q̄ de⁹ i ſe nō pōt coḡſci a corporeis ſenſib⁹. Idcirco vt iſti ſenſus deo beatificen̄. ē aliud gaudiū eſſentialē corporis qd̄ habebim⁹ de xp̄i huānitate p̄cepta. qz̄ ibi ē termin⁹ et finiſt ſummi a ſenſib⁹ huānitis deſiderabiliſſimū. Hec diſtictio notaſ Jōb. xvij. vbi xp̄s ait deſcribēdo beatitudinē d̄ cens. Hec ē vita eſna. i. biuitudo eſſentialis ut cognoscat te ſolū deū verum. Ecce p̄mū eſſentialē anīe. Et quē miſiſt. Iesum xp̄m. Ecce eētiale p̄mū corporis. Onū i xp̄i huānitate ſola ſeſ ſenſus nři q̄tabūt. vt optare neq̄ant p̄ gaudiā majora tripliſ de cā. Prio. qz̄ xp̄i huānitas erit pſectiſſime decorata p̄mū. q̄ in alijs dicunt tres aurcole. q̄tuoz doſib⁹ corporis. et decoratiō ſuſma oīm ſenſuū ſuo xp̄ q̄ oia i xp̄o videbit⁹ enī ſtremur ſenſib⁹. Secō qz̄ nřa eia in anīa xp̄i vīdebit ſūmas pſeſtiones in eētia el⁹. in vñtib⁹ varijs ſin actib⁹ triū doſu aie. i h̄is etiā q̄ in nobis dicunt aurcole et ſilib⁹. et ſic ſume gaudebit de h̄is aia nřa. Tertiō. qz̄ in xp̄i huānitate p̄ accidētē ſidebim⁹ de um. vt expoſitū ē ſupra. Et tāto plus q̄ i alijs reb⁹. q̄nto de⁹ magis ē vnu ū huānitatē xp̄i q̄ alijs reb⁹ ſit vñſtus. Erit iſgl̄ xp̄i huānitas ſocundissimus

Preceptum X

Cap. XI

obiectus qnqz nfoz sensuū. Fm illu d
Joh. xix. Credo qz redēptor meus vi-
vit rē. Et i carne mea videbo deū sal-
uatorē meū. Et eadē rōne audiet. odo
rabit. gustabit z tāget. qz vīsus pons
p noticia alioz sensuū. Pnō qz i pīa
erit xps vīsini obiectuz pulcerrimū. qz
hic enā fuit pulcerrim⁹ hoīm. Fm illd
p̄. Speciosus forma p̄ filiis hoīm.
Cicatrices enā nō deformāt. H vītra oē
qz d̄ gēmīst coronis cogitari pōt de-
corabūt. Itavt de⁹ p̄ oib⁹ dicat aīab⁹
illud Cant⁹. iij. Egregimini filie syon
zvidete regē i dlademate q̄ coronauit
eū mat̄ sua sc̄ synagoga. in die solēni
tatis z leticie. supple. egregimini z vi-
dete. H̄z q̄reres. quō ḡ xpus videri
poterit suā pulcerrimā apriā faciem.
Sūt quō eliū sc̄t̄ aprias. h̄n. mḡ Jo-
vānes. q̄ p̄ sp̄s inflatas b̄ pñt vīcō
z sp̄. z etiā pñt vīdere aprias facies p̄
sp̄s a se receptas z reflexas. pñt em
vti corpib⁹ glōsis alioz. vel etiā ma-
nib⁹ aprias levādo eas an̄ oculos tāqz
speculis mūdissimis. Un⁹ rō ē. qz fm
Grego. corpa glōsia sunt trāsparensa
polita etiā sunt. z aie htōz pñt vt̄ cor-
porib⁹ suis z sp̄eb⁹ sensibiliib⁹ ad pla-
ciū. sic z xps in resurrectiōe. vñ sub-
trahendo vel imutādo pñt corpa sua
facere terminataz p̄ pñs optia specie-
rū receptacula. z sic videre eis situ op-
posita. Sōo in pīa xpus erit auditū
nfo obiectū locūdissimū. ita vt vībum
vnū amoroze glōteri amicabiliū allocu-
tū. p̄ dulcedine mortal'bō sufficē non
posset qn̄ co: ei⁹ p̄ dulcedie līqfactuz
desiceret nisi miraculose deus aliquē
vellet p̄seruare. Xps itaqz sīl posse loq
pōt. z catarē optimis regul' art⁹ musi-
ce. z alia hēbit in lūmo q̄ creature btē
hēbit p̄ticipatiue solū ab eo. De gu-
stu. tacu. olfaciu. p̄ēplare sc̄. dictū
est de alijs. dūmō nobilissime xpo at-
tribuas. amplex⁹ etiā castissimos xps

In pīa nemini negabit. q̄ h̄c dulcīs a
denotis pmisit se rāgi. z q̄ldā ē āplexa
tus. vt p̄z in die resurrectiōis de multe
rib⁹ accedētib⁹ q̄ pedes ei⁹ tenuerūt.
Et Mar. ix. dī. Iesus accipīs puerū
quē cū cōplexus eēt ait illis. Quisqz
vnū ex his pueris recepit me recipit.
Et Mar. x. ait. Sinite pūulos venire
ad me z cōplexās eos bñdicebat eos.
hec om̄ia de Johāne de tābaco vbi s.

Capitulum. xj.

Quo ad scđm pīcipale de int̄. **A**
priorib⁹ bīōz gaudijs notandū
z talū repūnt qnqz p̄ opposi-
tu ad qnqz interiores penes dānatōz
recitatas supra. ca. iij. Prīmū gaudiū
interiōr erit i sensuū interiōr z exteriōr
m̄ltiplici melioratiōe. Scđm ē iirasci-
bilis z p̄cupiscibilis q̄eratiōe. Tertiū in
intellect⁹ p̄spectu oīm scibiliū pfectōe.
Quartū in oīm p̄teritoz ḡtissima p̄te-
platione. Quintū i oīm opationū ad
dei voluntatē p̄formatiōe. Utū ad **B**
prīmū notandū fm Johēm de tābaco
vbi pñs. q̄ duodeci sūt q̄ i pīa faciūt
sensibiliū iteriōr z exteriōr maximā
delectationē. z qd̄libet inter illa duo-
decim h̄zvalde mīta sī se. Prīmū est
debita spirituū qn̄ritas. vñ ad min⁹ sp̄i-
rituū maior puritas. supposito q̄ i pa-
tria fōret delectatio cū oī dilatiōe. Se
cūdū ē cōplexiōis bonitas. cui⁹ signū
est q̄ melācolici nō sūt apti ad delecta-
tiōes sic sanguinei. In pīa at̄ sci opti-
mas habebūt p̄plexiōes fz cuiuslibz
merita. Tertiū ē iuueniſ etas. qz fm
p̄b̄m. viij. etiā. In senib⁹ min⁹ ē de de-
lectatiōe fz i iuuenib⁹. In etate autē
xpi resurgem⁹. fm aplim. vñ aptitudi-
nē maximā habebim⁹ ad gaudiēdū. si
cat etiā sulphur maiorē fz aptitudi-
nē ad igniēdū fz lignuz fumigans.
Quartū ē pfectio tā sensuū fz opatio-
nū. qz qnto potētia ē pfecto. tāto opa-
tio ē delectabilior fm p̄b̄m. itij. ethic.